

Írások · Falutörténet, II. fejezet

A KÖZÉPKORI FALU ÉS A SZENT MÁRTON-TEMPLOM ELŐDJE

Hol állt a középkori Kővölgy, és mi maradt belőle? Terepbejárások, cserepek és egy elfalazott csúcsíves ablak nyomán.

Kelt

2006. október

Szerző

Pintér Gábor

Források

Terepbejárási napló, 1997–2003 (KHGY-K-O11); a mai templom 1786-os építési elszámolása (másolat); Hollósy Endre szóbeli közlése, 2005.

Letöltés

PDF-változat

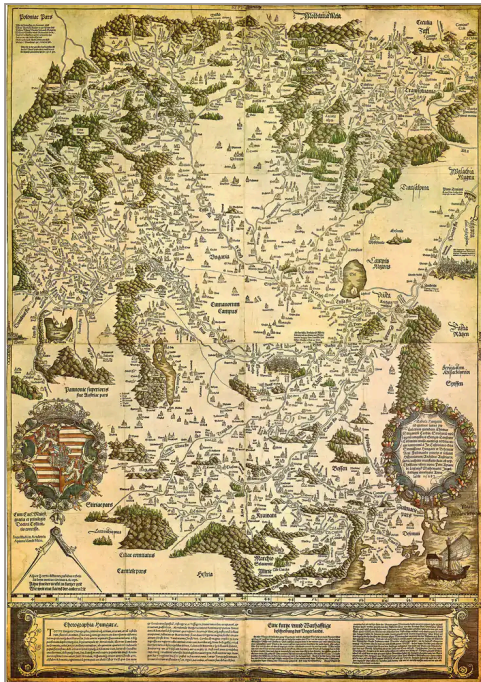
Hivatkozás

Pintér Gábor: A középkori falu és a Szent Márton-templom elődje. Kővölgyi helytörténeti gyűjtemény, 2006.

A mai falu a Kő-patak két partján, a Zirc felé vezető út mentén húzódik. A középkori település azonban nem itt állt, hanem mintegy hatszáz méterrel feljebb, a Kőhát déli lábánál, ahol a szántóföldeken 1997 óta minden tavasszal cserepeket forgat ki az eke. A tizennégy terepbejárás során összegyűjtött anyag döntő része 13–15. századi fazekasáru: szürke, kavicssal soványított fazekak peremtöredékei, két bográcsperem és egy zöldmázas kályhacsempe darabja. Ezek a gyűjtemény régészeti vitrinjében láthatók, pontos lelőhelyrajzzal.

A templom kérdése nehezebb. A mai Szent Márton-templom 1786-ban épült, de az építési elszámolás „a régi szentegyház falainak lebontásáról” is szól, tehát volt elődje. 2003-ban, a szentély külső vakolatának javításakor egy elfalazott, csúcsíves ablak keretköve került elő a déli falban: ez arra utal, hogy a barokk templom legalább részben a középkori falakra épült, vagyis a középkori templom itt, és nem a Kőhát alatti

falurészben állt. A falu tehát a templom körül, két magból nőhetett össze a 15. század folyamán.

Lázár deák Magyarország-térképe (Tabula Hungariae, 1528): a legkorábbi lap, amelyen a Bakony vidéke felismerhető.

Forrás: Wikimedia Commons, Lázár deák (Lazarus secretarius) · Public domain

A leletek és a régi dűlőnevek – Faluhely, Pusztatemplom, Kápolna-domb – egybehangzóan jelölik ki a régi település helyét. A Pusztatemplom nevű dűlőben azonban eddig egyetlen faragott követ sem találtunk, ezért ott inkább egy kisebb kápolnát vagy temetőt sejtünk. Ásatás nem volt, és a gyűjtemény nem is vállalkozhat rá; a terepbejárás naplóját és a leletanyagot azonban bármely kutató megtekintheti.